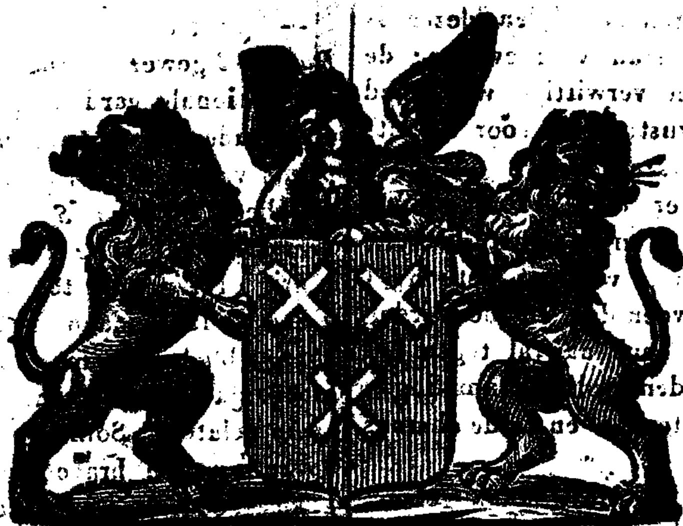
No. 32 1832.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws-Blad.

Dingsdag den 7 Februarij.

De BREDASCHE COURANT *verschijnt geregeld zes malen per week en is door het geheele Koningrijk, tegen f 6 het kwartaal, franco per post verkrijgbaar. Alle inzendingen van bijdragen (die van belangrijken inhoud zullen steeds met dankbaarheid ontvangen worden) geschieden* franco *aan de uitgevers* BROESE & Comp. *Alle Advertentien, op zegel gesteld, worden geplaatst tegen* 20 *cents per regel.*

NEDERLANDEN.

BREDA, den 6den Februarij.

Vrijdag avond ten elf ure zijn de beide prinsen met Z. M. stoomjagt, uit de residentie, te *'s Hertogenbosch* gearriveerd. Deze late aankomst is veroorzaakt, uithoofde van het lage water bij Sliedrecht, waar het jagt eenige tijd heeft aan den grond gezeten. Bijna dagelijks komen te 's Bosch belgische deserteurs aan; gepasseerde vrijdag zijn 4 derzelve, de vesting binnengebragt.

— Van dag tot dag worden de kommandanten der voorposten moeijelijker in het laten passeren van reizigers, die, hetzij voorzien zijnde van passen van wege ons gouvernement afgegeven, of wier papieren van onzentwege geviseerd zijn.

— Wij vernemen, dat er eene aanbesteding door het Departement van Oorlog wordt uitgeschreven, tot het leveren van eenige duizend ellen grof linnen, die strekken moeten tot het vervaardigen van tenten ten dienste der kamp, die weder te Reijen, in de maand april opgerigt zal worden.

— Gisteren is een Engelsch kabinets-couriers deze vesting gepasseerd zich begevende naar Brussel met depeches voor sir *R. Adair* van sir *Charles Bagot* te 's Gravenhage.

Men meldt uit Warschau van den 26 januarij, dat de geheimraad *Engel*, op zijn verzoek, van het voorzitterschap der voorloopige regering van het koningrijk Polen ontslagen is. De veldmaarschalk prins *Paskewitsch* heeft het voorzitterschap vooreerst op zich genomen.

— De Warschausche dagbladen bevatten een breedvoerig artikel, ter wederlegging van hetgeen in sommige fransche en duitsche bladen bij herhaling is verhaald geworden, wegens de schrikkelijke mishandelingen, die den Polen zouden worden aangedaan. Deze verhalen worden verklaard gansch logenachtig te zijn, en louter door kwaadaardige dagbladschrijvers te zijn verzonnen; terwijl daarentegen plegtig wordt betuigd, en door bewijzen gestaafd, dat de Polen met de meeste menschlievendheid worden behandeld, en dat Rusland alles aanwendt tot heeling der wonden, welke de opstand aan Polen heeft toegebragt.

— In een berigt van de Russische grenzen van 14 januarij, door de Augsburger Allgemeine Zeitung medegedeeld, leest men het volgende:

„Vroeger heb ik in mijne brieven dikwerf gesproken van de aanzienlijke versterkingen, die uit het binnenste van Rusland naar het Russische leger in Polen gezonden werden. Thans kan ik melden, dat aan alle troepen, die reeds naar Polen op marsch waren, bevel gezonden is, niet verder voort te rukken, en dat bepaaldelijk in het gouvernement van Wilna eene aanzienlijke afdeeling voetvolk is blijven staan, welke naar Polen was bestemd geweest. Ook bij het nog in Polen aanwezige leger, merkt men sedert kort vele omstandigheden op, die bewijzen, dat men hetzelve veeleer denkt te verminderen, dan te versterken, iets dat veel opziens baart."

— Volgens door den engelschen courrier medegedeelde tijdingen, zou dom *Pedro* niet vertrokken zijn, om definitief scheep te gaan, maar slechts, om de troepen der expeditie, welke niet voor in de maand Maart onder zeil zou gaan, te inspecteren. Dom *Miguel* zal van dit nieuw uitstel wel gebruik weten te maken, en de tijdingen van Lissabon, die wij over Engeland ontvangen, berigten ons, dat hij geen tijd verliest, om zijne verdedigings-middelen in gereedheid te brengen; opgemelde berigten spreken zelfs van eene volksligting in massa.

Maar de hindernissen zullen niet alleen uit Portugal zelve komen, want de correspondentie van opgemelden courrier van den 24sten januarij laat geen twijfel meer over, wegens het besluit van het spaansche gouvernement, om des noods dom *Miguel* bij te staan; en al trok men ook iets af van het zekerlijk zeer vergroot getal troepen, welke gezegd worden in beweging gebragt te zijn, zoo zal er niettemin eene aanmerkelijke magt op de grenzen van Portugal bijeenkomen.

— Een brief van Madrid van den 25sten, welke meergemelde *Courrier* van zijnen gewonen correspondent ontvangen heeft, meldt, dat koning *Ferdinand* het kommando over gezegd leger aan zijnen broeder, den infant dom *Carlos*, heeft opgedragen. Indien hetzelve te veld mogt trekken, zal de graaf *Morillo* de operatien besturen. Diezelfde brief meldt de benoeming van den heer *d'Anduaga* tot het ministerie van buitenlandsche zaken in Spanje. De heer *d'Auduaga* is, naar men zegt, een creatuur van den heer *Calomarde*, chef van het spaansch kabinet.

BELGIE.

BRUSSEL, den 5den Februarij.

De zitting der afgevaardigden van eergisteren, den 3den dezer, is, na dat er, met eene zeer zwakke meerderheid, besloten was, dat de commissie tot het onderzoeken van het budget, welker arbeid, volgens het zeggen van den heer *Dumortier*, rapporteur der centrale afdeeling, in die zaak, reeds ver gevorderd moet zijn, een afzonderlijk rapport over het budget van ieder ministerie zou uitbrengen, geheel aan rapporten [illegible] gewest, zonder niet eene enkele van eenig publiek aanbelang.

Gisteren stond, ter onzer beurze, de leening van 12 mill. op 85¼ en die van 10 millioen, op 88½.

Bij een Besluit van Z. M. is de stad Maastricht met deszelfs ommestreken, opzigtelijk de douanen en belastingen, *vreemd territoir* verklaard, en zijn er maatregelen genomen, om een regelmatig cordon van douanen rondom dezelve te trekken.

— De akten waarbij H. H. M. M. de koning van Engeland en die der Franschen het traktaat van Londen van den 15 november, betrekkelijk Holland en Belgie, hebben geratificeerd, zijn elk in eene overschoone band met hemelsblaauw fluweel ingebonden. De ratificatie van Engeland draagt, volgens gewoonte alleen de onderteekening van Z. M. *Willem* IV, zonder mede onderteekening (contre-seign); dezelve is aan den band gehecht door een goud zijden koord, eindigende in een zeer breede gouden doos, bevattende de wapens van Engeland, in wier midden zich het afbeeldsel van Z. M. te paard bevindt. De band der ratificatie van Frankrijk verschilt in zoo verre van dien van Engeland, dat de wapens van Frankrijk, op de eene zijde van het fluweel, en de tafels der wetten op de andere zijde staan gedrukt, terwijl de doos, waar in het koord uitloopt, van zilver is. De akte van ratificatie van den koning der Belgen is insgelijks niet minder fraai, maar eenvoudiger ingebonden.

(*l'Emancipation.*)

ANTWERPEN, den 4den Februarij.

Het is zeker, dat het ontwerp van eenen ijzeren spoorweg van Antwerpen naar Keulen of naar Dusseldorf, reeds aangenomen is. Deze weg zal niet over Hollandsch grondgebied loopen en de toestemming van Pruissen is reeds daar.

— De jongste berigten van Bologne loopen tot den 21sten, het gevecht van Cesena was op dien dag nog niet geheel afgeloopen (*zie hieronder art. Parijs*); want het grootst getal der jonge burgerwachters van Bologne waren in eerstgemelde stad geblokkeerd. De pausselijke troepen zijn te Ravenna en te Lugo binnen getrokken. Het gevecht te Cesena is zeer bloedig geweest en de soldaten van den Paus, voormaals het doel der spotternijen van het militair Europa, schijnen veel beter te zijn dan de faam hen afschildert. Overigens kon deze nieuwe opstand der Italiaansche patriotten, geene gevolgen hebben en de heer *de Lafayette* en diens partij moeten wel zeer door hunne hartstogten verblind, of met Midden-Italie slecht bekend zijn, om iets van een dergelijk volk of van dergelijke pogingen te verwachten.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 3den Februarij.

In den nacht tusschen den 1sten en gisteren den 2den dezer is er eene gewigtige gebeurtenis binnen deze stad voorgevallen; de regering echter, die eenige dagen te voren verwittigd was, had zoodanige maatregelen genomen, dat de onrustmakers voor de uitvoering hunner ontwerpen in hare handen waren.

Zie hier de bijzonderheden die ons deswege ter ooren gekomen zijn:

» De regering was, gelijk wij gezegd hebben, eenige dagen te voren, verwittigd, dat er een aanslag stond gedaan te worden; het schijnt dat de uitvoering in den nacht tusschen woensdag en donderdag bepaald was en dat er, gedurende het bal, een aanval tegen het kasteel der Tuillerien beraamd was; er zouden volksverzamelingen op het plein der Bartille, voor het observatorium en in de champs-Elisées gevormd worden.

» Daar werd eene geheime vergadering in de rue Grenelle gehouden; maar het schijnt vooral, dat de opperhoofden der zamenzwering in een hotel in de straat du Prouvaires vergaderd waren. Alle de aldaar aanwezigen waren gewapend; en de pistolen en snaphanen bleken geladen.

» De heer *Carlier*, chef de divisie bij de prefektuur van policie is, vergezeld van eenen luitenant der stedelijke wacht, het eerst in opgemeld lokaal getreden; en heeft aldaar ongeveer 40 lieden gevonden en deze gesommeerd, de wapenen neder te leggen. De zamengezworenen hebben vrij wat tegenstand geboden, en daar werd een geweer op den heer *Carlier* aangelegd, waarvan het schot echter, door de onrustige bewegingen van zijn doel gebragt, genoemden heer mistte, maar eenen stads-sergeant, die achter hem inkwam, doodelijk in het oog kwetste. De moordenaar werd dadelijk gevat; hij is een jonkman van een zeer zwak gestel en van beroep schoenmaker.

» Verscheiden stads-sergeanten hebben min of meer zware wonden bekomen; intusschen is het grootste gedeelte van de, in opgemelde vergadering aanwezigen, de policie in handen gevallen. Men zegt, dat er, bij een der gevatte personen, die in eenen schoorsteen gekropen was, eene bos met sleutels gevonden is, bestemd, om de deuren der Louvre te openen, ten einde, door de schilderijen-gaanderij, binnen het kasteel der Tuillerien komen.

» Eene talrijke divisie stads-sergeanten, maar als burgers gekleed, onder kommando van eenen vredes-officier, ontmoette, naar het observatorium gaande, op de hoogte van de Rue de l'Enfer, eenen talrijken volkshoop, die in wanorde scheen te wijken, doch door de kleeding der gewapende magt bedrogen scheen, daar ontstond, tusschen den vredes-officier en den schijnbaren chef dezer troep, de volgende zamenspraak: behoort gij tot de onze? — ongetwijfeld, hernam de vredes-officier — Het woord? — Eer en vaderland! — Werwaarts gaat gij? — Wij zijn omsingeld; daar ginds staat kavallerie — Ga met ons, zeide de vrede-officier, wij zullen u wel geleiden.

» De vredes-officier geleidde deze lieden naar het plein Saint-Michel, alwaar eene genoegzame versterking toeliet, zich van allen meester te maken. Bijna 200 personen zijn alzoo, ten gevolge dezer gebeurtenis, in handen der politie geraakt.

» Wie zijn nu de aanleggers van deze misdadige poging? Men kan ligtelijk nagaan, dat degenen, die thans in handen der justitie zijn, alleen ondergeschikten kunnen wezen, deze lieden bestaan uit een mengelmoes van Carlisten en Republiekeinen, want daar zijn medailles met het borstbeeld van *Hendrik V*, en roode mutsen bij hen gevonden."

— Dom *Pedro* is, den 28sten, met de stoomboot, te Nantes aangekomen, en door de burgerlijke en militaire autoriteiten aldaar, onder den kreet van *Leve dom Pedro!* die uit de menigte opging, ontvangen. Eergisteren is de paketboot *de Wellington* voor die stad aangekomen, om dom *Pedro* en diens gevolg aan boord te nemen; de juiste dag van het vertrek is nog niet bekend.

— Eenige dagbladen hebben den dood van den vermaarden admiraal lord *Cochrane* aangekondigd. (*Zie ook ons vorig nommer.*) Dit is eene dwaling: Sir *Alexander Cochrane*, oom van den admiraal, is alhier overleden.

— Eenige benden Chouans plegen nog misdaden in de Vendée, en verontrusten steeds de ingezetenen van onderscheiden gemeenten. Intusschen worden zij, gelijk van Nantes geschreven wordt, zoodanig door de geregelde troepen nagezet, dat men ze weldra vernietigd hoopt te zien.

— Twee morgenbladen behelzen vrij uitvoerige bijzonderheden nopens een gevecht, dat, op den 20sten Januarij, in de vlakte van Cesena, tusschen de pauselijke troepen en 1800 burgerwachters van Bologna zou geleverd zijn; de burgerwachters waren, na hunnen kommandant *Montologri* te hebben zien vallen, genoodzaakt geweest, op Furli terug te trekken. Een ander korps pauselijke troepen, onder bevel van den kolonel *Zamboni*, overrompelde, na de Reno te zijn overgetrokken, een sterk detachement burgerwachters, welke den doortogt van la Bartio bewaarden.

— Onderscheiden dagbladen hebben gemeld, dat de generaal *Duchesnel* gewezen aide-de-camp van *Napoleon*, en kommandant der nationale garden te Parijs, gedurende de honderd dagen, tot ambassadeur van *Lodewijk Filips* bij *Leopold* benoemd was, in plaats van den overleden generaal *Belliard*. Andere dagbladen hebben den heer *Tiburce Sebastiani* als zoodanig genoemd. Wij kunnen verzekeren zegt *le Constitutionnel*, dat deze berigten onnaauwkeurig of ten minste voorbarig zijn. Het gouvernement heeft nog geene keuze gedaan en wij kunnen zeer wel begrijpen, vervolgt gezegd blad, dat men er zich eenigen tijd op bedenkt. De post is moeijelijk en de generaal *Belliard* heeft een eervol aandenken er in gelaten. Sommigen willen, dat er kwestie zou wezen, om denzelven den braven generaal *Jacqueminot* op te dragen, welke groote goederen in België bezit en onlangs eene reis door dat land gedaan heeft. Deze keuze zou zeker zeer geschikt zijn; maar onze stad houdt veel van zijnen uitmuntenden chef van den staf.

— Zie hier nog eenige bijzonderheden omtrent de beweging, welke in den nacht van den 1sten te Parijs heeft plaats gehad:

Het punt van vereeniging der zamenzweerders, indien men deze booswichten, wien het alleen om wanorde te doen is, dus noemen zal, was op het plein der Louvre; hun voornemen zoude geweest zijn, zich met geweld den toegang tot dit paleis te banen, en langs de groote galerij, welke hetzelve met de Tuilerien verbindt, tot het verblijf des konings door te dringen. Er zijn hier en daar, doch vooral in de straat St. Honoré, een aantal lieden met dolken of ander moordtuig gewapend, gearresteerd; een sterk detachement politie-beambten was, in tijds onderrigt, op het midden der Pont Neuf geplaatst, met last om al de rijtuigen, die dit belangrijk punt van gemeenschap zouden langs komen, te doorzoeken. Niet minder dan vijftig der oproermakers zijn door dezen maatregel in handen der wettige magt gevallen.

Men noemt onder de 2 a 300, welke het geheel getal der arrestanten zouden uitmaken, de generaal *Dufour*, een adjudant van *Laroche Jacquelin*, en den secretaris van den heer *Castel-Bajac*. Wat het eigenlijk doel dezer beweging is geweest, kan men nog niet nagaan, alleen is het opmerkelijk dat zich het gerucht verspreid, dat de generaal *Bourmont*, gewezen minister van *Karel X*. aan het hoofd derzelve stond. Het is voorts te verwonderen dat deze zaak over het algemeen zoo weinig opzien heeft gebaard; in de kamer van gedeputeerden heeft men van dezelve niet gesproken, en op de beurs van den 2den was niet alleen geene bezorgdheid, maar zijn de fondsen aanmerkelijk hooger gebleven dan den vorigen dag. Om deze gerustheid te doen voortduren, laat de *Moniteur* van den 3den, op het gegeven verslag deze aanmerkingen volgen: » Dezen morgen was alles stil; zelfs in den loop van den dag was het gebeurde nog niet aan al de bewoners der hoofdstad bekend; op de beurs sprak men er met verachting van, in de kamers met verontwaardiging. — Ziedaar nog eene dier wanhopige pogingen van lieden, die tot alle partijen behooren, wier vereeniging alleen aan de bewustheid van hun onvermogen moet worden toegeschreven, en die zich niet om de gevolgen bekreunen, wanneer slechts hun hoofddoel, het stichten van wanorde, bereikt wordt.

De fondsen stonden ter beurze van gisteren (2): de 5 pCt. 95,91; de 3 pCt. 65,25; de Napelsche renten 75,50; de Spaansche perpetuelen 52⅝; de Romeinsche geldleening 72⅞ en de belgische 24 millioenen *Rothschild* 73⅝.

Heden (3) waren zij genoteerd als volgt: de 5 pCt. 96,50; de 3 pCt. 66,20; de Napelsche renten 77; de Spaansche perpetuelen 53 een achtste; de Romeinsche leening 74; de belgische als boven 73⅝ à 74.

OOSTENRIJK.

TRIëST, den 25sten Januarij.

Brieven uit Korfu kondigen het vertrek van den heer *Stratford Canning* van Nauplia naar Konstantinopel aan. Hij had zijn tijd in Griekenland besteed om de gezag uitoefenende personen met de oogmerken der mogendheden bekend te maken, en zich van hunne medewerking te verzekeren om de rust zoo veel doenlijk spoedig te herstellen. Hij was over zijn ontvang en den uitslag van zijne zending zeer te vrede, en hoopt dat de partijgeest weldra zal ophouden, en orde en vertrouwen zal terugkeeren. Hij had de Grieken eene grootere uitgestrektheid van hunnen nieuwen Staat toegezegd, en zou aan den Sultan de noodzakelijkheid aantoonen, om de landstreek tot aan den zeeboezem van Arta aan Griekenland af te staan, en met de Grieken een handels-verdrag aan te gaan, hetwelk groote voordeelen aan Turkije zoude opleveren.

IETS OVER HET OPENBAAR ONDERWIJS IN BELGIE.

(*Vervolg.*)

» Tot vorming der jeugd (zoo vervolgt de heer *Seron*, *zie ons no. 31*) vindt hij niets geschikter dan haar kerlgezangen van Bilderdijk te laten leren en opzeggen. Hij spreekt onophoudelijk van de dorpelingen van *Voltaire* en *J. J. Rousseau*, wiens werken hij zeer

gelezen heeft en, die zij nimmer hebben horen noemen. Hij doemt de wijsgeren, zeggende: dat zij de oorzaken zijn van al het kwaad en de rampspoeden, die het menschelijk geslacht getroffen hebben en nog treffen; hieruit de gevolgtrekking opmakende, dat het gevaarlijk is, te kunnen lezen. In eene andere gemeente wordt er naar de plaats van schoolmeester gedongen; onderscheidene kandidaten doen zich op, en het examen, dat zij moeten ondergaan, bestaat uit eene menigte van vragen, te voren, door den pastoor opgesteld. Men doet hen de geschiedenis van den algemeenen zondvloed voordragen, men vraagt hen, wat de kerk is, hoevele sacramenten er zijn, wie dezelve ingesteld hebben, wat hun stoffelijk en werkelijk onderwerp is. Weet gijl. nu, wie het beste op alle deze vragen antwoordt, en bijgevolg voor de geleerdste en het meest geschikt tot de keuze verklaard wordt? De voorzanger van het kerspel! Er bestaat zelfs een nog al zeer bevolkt dorp, alwaar de voorzanger niet alleen onderwijzer, maar daarenboven burgemeester is, en die waardige man, die niet dan het welzijn zijner gemeente zoekt, ontvangt jaarlijks voor zijne driedubbelde betrekking, voor het minst genomen, eene schadeloosstelling van *f* 500.

« Zoo, in een nog volkrijker dorp, de regtschapenheid van het gemeente-bestuur den voormaligen onderwijzer zijnen post, en de daaraan verknochte en door het bureau van weldadigheid voor het onderwijs der behoeftigen, verleende schadeloosstelling heeft laten behouden, in stede van denzelven aan den schraapzuchtigen *magister* en gunsteling des pastoors toe te wijzen, dan heeft deze laatstgenoemde ook van het hem toekomend voorregt, van alleen te spreken zonder in de rede gevallen of tegengesproken te mogen worden, misbruik gemaakt, met van den predikstoel, in plaats van de voorschriften van het Evangelie te prediken, de grofste beleedigingen uit te braken tegen het gemeentebestuur, dat zich tegen zijnen wil heeft durven verzetten. Eindelijk, worden overal de boeken, welke bijzonder geschikt zijn, de eerste beginselen der natuurkundige wetenschappen aan de jeugd mede te deelen, als zeer gevaarlijk, verworpen, juist omdat deze, bij de verlichting vliefenden, het meest gevreesd zijn, als alle voordeelen verbannende, waarmede zij anders de massa's naar hunnen wil leidden, het aan de gezonde reden zoo stuitend vooroordeel predikende, dat onze vooronders meer ondervinding, kennis en verstand hadden dan wij, en dat wij niets beters kunnen doen, den hen in alles na te volgen.

« Bij het gezigt van een *kwaad*, dat zulke verschrikkelijke en snelle vorderingen maakt, hebben wij de noodzakelijkheid gevoeld van artikel zeventien der Grondwet, in zoo verre dit betrekking op het lagere onderwijs heeft, in werking te brengen; — en dit, mijne heeren, is het onderwerp van artikel I van het voorstel, dat wij aan [illegible] en overgeven. In de verzekering verkeerende, dat de rijken altijd de middelen zullen weten te vinden, om zich te kunnen doen onderwijzen, want met geld kan men zich overal in alle vakken kundige leeraars verschaffen, hebben wij ons alleen bezig gehouden met die talrijke klasse der maatschappij, die, om zich een dagelijks bestaan te verschaffen, van de vroege jeugd af tot handen arbeid veroordeeld is, en zich daarom niet aan langdurige studien overgeven, noch onderwijs bij inrigtingen buiten of verre van de woonplaats der leerlingen verwijderd zoeken kan. Ons eenigst verlangen is, dat de personen, welke deze klasse van menschen uitmaken (en dit is, om zoo te zeggen, de geheele natie), kunnen *lezen, schrijven* en *rekenen* — dat zij de grondbeginselen van het *burgerregt* en het *regtlijnig teekenen* leeren — dat hun eenig denkbeeld worde gegeven van de eerste beginselen der *aardrijkskunde, geschiedenis, huishoud-* en *natuurkunde;* maar vooral, dat men hen bekend make met de PLIGTEN, DIE ZIJ ALS MENSCH EN ALS BURGER TE VERVULLEN HEBBEN." (!!!)

» Gijl. zelve, mijne heeren, zult de noodzakelijkheid gevoelen, dit eerste gedeelte van ons voorstel aan te nemen, indien, buiten en behalve de beweegredenen, welke wij hiertoe bloot gelegd hebben, gijl. het onderwijs beschouwt als eene schuld, die de maatschappij jegens al hare leden heeft aangegaan; tevens, dat het noodzakelijke doel van elke staatkundige vereeniging of instelling de volmaking van derzelver leden beoogt; en dat het niet genoeg is, den Belgen eene grondwet gegeven te hebben; maar wel hun het genot daarvan te verzekeren. Gelijkheid voor de wet is hun toegekend, maar deze gelijkheid zou zich weinig doen gevoelen en geene wezenlijke voordeelen hebben, te midden van zoo vele zakelijke ongelijkheden, wanneer niet het onderwijs poogde het evenwigt te herstellen, of ten minste de bestaande ongelijkheden, die het niet vernietigen kan, te verminderen. Een, in meer dan een opzigt, beroemd man, heeft het gezegd: onder de vrijzinnigste grondwet is de onwetende aan de willekeur van den kwakzalver overgegeven, en is daarbij te veel afhankelijk van den meer verlichten man; een goed ingerigt algemeen onderwijs alleen, niet de overtreffende trap des geestes, want deze is noodzakelijk en werkt mede tot het algemeen welzijn, maar de te ver gedrevene heerschappij, welke deze overtreffing op de tot domheid veroordeelde menigte zoude willen uitoefenen, beletten. Hij, die noch lezen, noch schrijven kan, is afhankelijk van degenen, die hem omringen. Hij, die de eerste grondbeginselen der rekenkunde kent, zoude niet van *Nafrum* afhankelijk zijn, maar zou van zijne uitvindingen gebruik kunnen maken. Hoe vele lieden zijn er, niettegenstaande hun natuurlijk verstand, niet door advokaten misleid geworden, en hebben zich in verderfelijke processen ingewikkeld gezien, alleen omdat zij niet in de wet konden lezen het artikel, dat hun gezegd zoude hebben: » » Uwe zaak is niet rigtig, gij hebt on-
» » gelijk, pleit niet;" " terwijl hunne advokaat hun zeide: » » Gij
» » hebt gelijk, pleit." "

» Er bestaan menschen, mijne heeren, waarin dwaling en vooroordeel als het ware verroest is, die, door ouderdom, onverbeterlijk en onhandelbaar zijn geworden en waarop de wetten niet vermogen. Maar het hangt van UE. af, om het opkomend geslacht eene betere en hoogere rigting te geven; neemt het onder uwe bescherming, opdat het tot sieraad, tot voorspoed en tot het geluk van het vaderland kan opgroeijen, opdat het, niet door het domste eigenbelang verblind, wete, wat het aan de maatschappij, en wat de maatschappij aan hetzelve verpligt is! Zorg, dat het opkomend geslacht behoorlijk onderwezen worde. Dan zullen de wetten eenvoudig en niet menigvuldig behoeven te zijn; het goede zal aangekweekt, de misdrijven zeldzamer en zware straffen onnoodig worden."

» Men heeft gezegd, dat ons voorstel in tegenstrijdigheid is met de vrijheid *van en voor alles.* Wij moeten bekennen: DAT WIJ DEZE VRIJHEID (die alleen op de phijsieke gesteldheid van den mensch van toepassing is) ALS EENE WEZENLIJKE HERSCHENSCHIM BESCHOUWEN, ONBESTAANBAAR MET ONZEN MAATSCHAPPELIJKEN STAAT, WANT HET IS ONMOGELIJK, DE MAATSCHAPPIJ MET EENE ONBEPERKTE VRIJHEID IN VERBAND TE BRENGEN (!!!) *Wij zouden gaarne aan de voorstanders eener zoodanige vrijheid afvragen, hoe zij dezelve in overeenstemming brengen met de wet, die zij evenwel goedkeuren, door welke jaarlijks een gedeelte mannelijke jeugd onder de vanen van het vaderland geroepen worden; wij zouden hun gaarne willen afvragen, of zij* HEM *in alles vrij beschouwen, die, in naam der wet, bevolen wordt, regts-om te maken, wanneer het hem slechts beter voorkwam links-om te draaijen.* Voor het overige bedriegt men zich grootelijks wanneer men veronderstelt, dat onze bedoeling is het openbaar onderwijs als een *gedwongen onderwijs* daartestellen, en alzoo deszelfs erkende vrijheid krachteloos te willen maken. Verre is van ons het denkbeeld van de *heilige arke* aanteraken en inbreuk op art. 17 uwer grondwet te maken. Wij willen, dat iedereen onderwijs kan geven in hetgeen hij weet, ja zelfs in hetgeene hij niet weet; wij willen dat het een ieder geoorloofd zij, een onderwijzer naar zijne verkiezing te nemen, en zelfs onwetend te blijven als hij zulks goedvindt. Wij willen, alleen dat men hen in de gelegenheid stelle, iets te kunnen of te mogen leeren, en wij zullen zien of zij niet van die gelegenheid gebruik zullen maken en voordeelen er uit trekken, waaraan wij niet twijfelen, vooral wanneer men natuurlijk verstand en aanleg den vrijen teugel laat."

Bij het lezen van dit tweede gedeelte der redevoering vergete men niet, dat de heer *Seron* en de heer *Robaulx* (beide stellers van het ontwerp) in het nationaal congres de hevigste voorstanders *van eene onbeperkte vrijheid in en voor alles* waren. De onderscheidene met cursijf en kapitalen letters aangeduidde woorden en zinsneden duiden genoegzaam aan, hoe onuitvoerbaar alle hunne schoonschijnende theorien over vrijheid en gelijkheid zijn! Hoe zij met eigen hadden het maatschappelijk verdrag verscheurd, en een gedenkstuk vernield hebben, waaraan een vaderlijk zorgend Koning, en zoo vele verlichte mannen, gedurende 15 jaren, onvermoeid en met den prijzenswaardigsten ijver, tot het waar geluk en tot heil der Belgische bevolking gewerkt hebben, en dat reeds naar de volmaking streefde.

Hoe vele lessen bevat deze redevoering niet voor hen, die gaarne denzelfden weg zouden willen bewandelen, dien men in Belgie, voor naauwelijk drie jaren, was ingeslagen. Die zelfde *Seron* die zelfde *Robaulx* verklaarde, in November 1830, dat men het slavenjuk (!!?) had afgezworen, tot het verkrijgen eener *onbepaalde vrijheid in en voor alles*, en dat hij, die dit juk gedurende 15 jaren had doen dragen, voor hem en zijn nageslacht, van den troon van Belgie moest vervallen verklaard worden, en diezelfde mannen zeggen thans (nu echter met volle overtuiging), dat eene onbeperkte vrijheid met elke wettige maatschappelijke orde van zaken onbestaanbaar is. Zulk eene waarheid doet het geheele zamenraapsel van logen en laster in het niet verdwijnen.

(Het vervolg hierna.)

WETENSCHAPPELIJK BERIGT.

Een Amerikaan, *Isarah Jennings* genaamd, heeft onlangs voorgesteld, de *lamp-olie*, door een mengsel van wijngeest en geest van terpentijn te vervangen. Dit mengsel wordt gevormd, door van beide deze vloeistoffen, eene gelijke hoeveelheid te nemen, en in een flesch, sterk te schudden. Na het nu eenigen tijd te hebben laten staan, zal men bevinden: dat een achtste gedeelte van het mengsel zich vereenigd heeft, hetgeen men aan de kleur kan onderscheiden, en welk mengsel, zwaarder dan de alcohol zijnde, zich beneden op het vat of de flesch bevind. De overvloedige of niet gemengde wijngeest, wordt zachkens afgegoten, en het mengsel zelve, in een lamp gedaan, dat met of zonder *pit* aangestoken, eene zeer heldere vlam geeft.

Men zegt, dat de, met deze nieuwe vloeibare brandstof, genomene proef zeer goed heeft voldaan, en eene heldere, digte en schitterende vlam voor-

brengt, die de, der gewone lamp- of patent olie, zeer overtreft, en daarenboven geene de minste rook of onaangename reuk bij de verbranding van zich geeft, ook de pit bijna niet verkoold en de lampen niet aanzetten of doen vervuilen. De prijs van dit mengsel overtreft die der olie niet. (*Mem. encyc.*)

B R I E F W I S S E L I N G.

Wij hebben ontvangen, onder het postmerk *Utrecht*, een' brief, inhoudende een gesprek tusschen A en B, toepasselijk op de tijdsomstandigheden. Wij zullen daarvan, met eenige bekortingen gebruik maken; en danken intusschen den briefschrijver, vooral voor de *bijzonder hupsche wijze van toezending.*

De brief van den heer U........s uit Amsterdam van den 29 Januarij is mede, behoorlijk tot ons gekomen. Wat de hoofdzaak betreft, kunnen wij ons geheel met den schrijver vereenigen; doch zagen dezelve gaarne in een beknopter bestek behandeld.

Ook de brief uit Amersfoort 27 Januarij kan niet geplaatst worden. Indien de schrijver de door hem behartigde zaak, welke wij gaarne bevorderlijk zullen zijn, met meer duidelijkheid en minder langwijligheid, wilde voorstellen, zullen wij daaraan geene plaats weigeren, mits de schrijver zich noeme. Wie personen openlijk beschuldigt, moet zich ook met de verantwoording der beschuldiging durven belasten.

De brieven van A.....s uit Gorkum; van L. N. uit 's Gravenhage en van X.... Y. uit Delft kunnen niet geplaatst worden.

Voor het Rijk.

Krachtens besluit van Zijne Excellentie den Minister van Financien dd. 2 Februarij 1832, no. 2/4, Afdeeling Generale Secretariaat.

Wordt bij deze ter kennis van de belanghebbende gebragt, dat de deelneming, in de vrijwillige inschrijving in het grootboek der Nationale Werkelijke Schuld, rentende 5 ten honderd, ingevolge de wet van 6 Januarij 1832, (Staatsblad no. 9) bij den Agent van den Algemeenen Rijks-Kassier in het district *Breda* of bij de respective Gemeente-Besturen in het Register zijn ingeschreven, zijn aangenomen, zoo worden de deelnemers uitgenoodigd zoo spoedig mogelijk, immers uiterlijk op den 18den dezer maand, ingevolge art. 13 der wet, schriftelijk opgave te doen, ten wiens namen de deelnemers verkiezen dat de inschrijvingen of certificaten zullen worden afgegeven, zullende het daarvoor gehouden worden dat bij verzuim van opgave binnen bovengemelde tijd, de certificaten op naam van den deelnemer bij den Agent bekend moeten gesteld worden.

Breda, den 4den Februarij 1832.

De Agent van 's Rijks-Kassier te *Breda*,
(*Get.*) V A N T E T S.

Voor het Rijk.

AMORTISATIE SYNDICAAT.

ADMINISTRATIE der DOMEINEN, WEGEN, VAARTEN, enz.
In het Eerste Ressort.
PROVINCIE NOORD-BRABAND.
Agentschap Zevenbergen.

V E R P A C H T I N G

Van Z A L M- en S T E U R-V I S S C H E R I J E N in den Verdronken Waard van *Zuid-Holland*, onder de gemeente *Drimmelen*.

De Agent van het Domein in het district *Zevenbergen*, zal, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, ten overstaan van den Heere Burgemeester der gemeente *Made en Drimmelen*, in het openbaar aan de meest- en genoegbiedenden, op *Dingsdag den 21sten Februarij* 1832, des voormiddags om Elf ure, ten Huize en Herberge van de Weduwe A. V A N D R I M M E L E N, in het Schippershuis te *Drimmelen*, voor den termijn van Een, Twee of Drie jaren, ingaande met den Vischtijd van dezen jare 1832, Verpachten:

1e Partij. De B O V E N - S T E K E N, onder den naam van *Put en Vogelaar, Lijnoorden en Zuidenklip.*

2e — — *Noordenklip, Loopgaauw en Jeppegaatje.*

3e — — *Kleine Klipje en Ganzen-Weide.*

4e — — *het Gaatje, van de Kooi, van de Bloemplaat, den Bral, den Noorden Banket en Kruiwagen.*

5e — De B E N E D E N - S T E K E N onder den naam *van de Benedenhoofd, het Steekje en den Hoek.*

6e — De B O V E N - en B E N E D E N - S T E K E N onder den naam van *Bovenhoofd, Lakwillegaatje, den Hil en Zuiden Banket.*

Wordende bij deze laatste partij tevens Verpacht de V I S S C H E R IJ E N in het *Steurgat* onder *Werkendam*, zoodanig als dezelve tot heden door den Heer Agent te *'s Bosch* is Verpacht, te weten:

1o. Het Ruik- en Steekwater van Kijfkillen, genaamd *alias jonge Jans Killen*; 2o. genaamd *Kruis- en Draaykillen of Hagen*; 3o. de *Bruine* en *Nieuwe Killen* of *Steurgat*; 4o. de Oppersteek van het Veld, genaamd *Keizersteek.*

De Konditien van Verpachting kunnen van heden af, dagelijks (except des Zondags) ten Kantore van opgenoemden Agent, gelezen worden, bij wien ook nadere Informatien te bekomen zijn.

Zevenbergen, den 21sten *Januarij* 1832.

De Agent voornoemd,
G R O E N E V E L D T.

---

* * Aan de H E E R E N O F F I C I E R E N van het Garnizoen en omstreken van *Breda*, wordt bij deze ter kennisse gebragt, dat het laatste C A S I N O, op Woensdag den 8sten Februarij 1832, in de Zaal van den Schouwburg, te *Breda*, beginnende des avonds te zes uren, zal gehouden worden.

---

* * Een Z I L V E R S M I D S - G E Z E L, zijn werk grondig verstaande en van goed zedelijk gedrag, vast werk begeerende, adressere zich in Persoon, of met franco brieven, bij A. H E S S E L S te *Breda*.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een B I L J A R D met derzelver toebehooren, te bezien en te bevragen bij den Heer L. B. V A N O P P E N, te *St. Maartensdijk*, in *Zeeland.*

---

* * Men heeft, op den weg van *Breda* naar *Etten*, V E R L O R E N: Een koperen P A T E N T - B U S van een T I L B U R I J, met het opschrift: B E A U M O N T & T A I L L O R D B U I L D E R S L O N D E N. De eerlijke vinder wordt uitgenoodigt hetzelve bij de Uitgevers dezer te bezorgen, tegen generense beloening.

---

* * De H O O F D - A D M I N I S T R A T I E van het regement Ligte Dragonders No. 5, zal, onder nadere approbatie, op den 14den Februarij 1832, des voormiddags ten Elf ure, ten huize van den Kapitein Kwartiermeester van het regiment, aan de minst-inschrijvende aanbesteden, de Leverantie van 125 R E M O N T E P A A R D E N, en waartoe de Inschrijvings-billetten aldaar zullen kunnen worden in de Bus gestoken.

Zullende de betaling *geheel in klinkende specie* plaats hebben, op vertoon der Recepissen van aflevering, bij mandaten, door de Intendanten, in de groote militaire Kommando's, ten laste der Administrateurs van 's Rijks schatkist, af te geven; terwijl de verdere Conditien dezelfde zijn, als voor de, op den 25sten October jl. plaats gehad hebbende Aanbesteding, en ter lezing liggen: te *Utrecht* bij den plaatselijken Kommandant en in den *Witten Engel*; te *Gorinchem* in *Bellevue* en in het *Gorinchemsche Wapen*; te *Groningen* bij den plaatselijken Kommandant en in het Posthuis bij *van der Molen*; te *Assen* in de *Stads Herberg*; en bij den Kapitein Kwartiermeester van gemeld Regiment.

De kommanderende Officier,
D E G I G N O U X.
Luitenant-Kolonel.

Deventer,
31 *Januarij* 1832.

De Kapitein Kwartiermeester,
F L O O K.

---

* * Het Kantoor van R E M P L A Ç A N T E N en R E M P L A Ç E R I N G voor de Schutterijen en Nationale Militie, voor de Provincien Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Braband, gevestigd te *Goes*, adverteert, dat bij hem bij voortduring verkrijgbaar en genoegzaam voorhanden zijn, P L A A T S V E R V A N G E R S voor de Schutterijen, alsmede voor de Nationale Militie, tegen zeer billijke en solide accoorden, betaalbaar in eens contant, in vijf termijnen, of des verkiezende na de vijfjarige dienst van den Plaatsvervanger, ook kunnen de Geinteresseerden accorderen, voor eene onbepaalde som, hetzij de te trekken nummers al of niet dienstpligtig mogten zijn.

Ouders of Voogden, die hunne Kinderen of Pupillen, intijds wenschen geassureerd, of spoedig door een' Plaatsvervanger vervangen te hebben, vervoegen zich ten kantore te *Goes*; te *Rotterdam* bij V A N D E R H O R S T, op de Vismarkt; te *'s Hertogenbosch* in den *Eenhoorn*, bij de Heer D O G T E R S, en te *Breda* in de *Zwaan*, bij de weduwe V E R M U E L E N.

DE MILITAIRE SPECTATOR.

De ondergeteekenden berigten het belangstellend Publiek, dat het 2de nommer van de M I L I T A I R E S P E C T A T O R, *Wapenkunde*, den 6den dezer, in het licht zal verschijnen. Diegenen, welke zich verlangen te abonneren, gelieven ten spoedigste hunne opgaven in te zenden, ten einde op bepaalden tijd No. 3 te bekomen.

De M I L I T A I R E S P E C T A T O R verschijnt op onbepaalde tijden. Men abonneert zich voor 10 nommers bij alle Postdirecteuren en voornaamste Boekhandelaren, door het geheele Koninkrijk à *f* 2.25 franco per post. De jaargang zal de 40 nommers niet te boven gaan. Alle inzendingen geschieden, franco, aan de ondergeteekenden, met het opschrift: *Voor den Militairen Spectator.*

Gereedig voor de aanvankelijke deelneming in dit Nieuwe Tijdschrift, vooral bij onze Vaderlandsche Strijders, bevelen de ondergeteekenden hunne onderneming verder in de gunstige attentie hunner geeerde Landgenooten; ten einde het voorgesteld doel, namelijk, om *de Opmerkingen en Waarnemingen des* S P E C T A T O R S *tot nut van het Leger, en daardoor ten dienste des Vaderlands* te doen strekken, te helpen bevorderen.

Breda,
3 *Februarij* 1832.

De Uitgevers,
B R O E S E & C O M P.

Te Breda, bij BROESE & Comp., Boekdrukkers en Boekverkoopers.